

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos IX. — Izdan in razposlan dne 22. marca 1870.

25.

Dopustno pismo od 2. februarja 1870,

a delo in rabo lokomotivne železnice od Gradca do štajersko-ogerske deželne meje pri Sv. Gotardu.

M i F r a n c J o ž e f P r v i,
po milosti Božji cesar avstrijski;

apostolski kralj ogerski, kralj česki, dalmatinski, hrvaški, slavonski, gališki, vladimirski in ilirski; nadvojvoda avstrijski; veliki vojvoda krakovski, vojvoda lotarinški, saleburški, štirski, koroški, kranjski, bukovinski, gornje-sleški in dolnje-sleški; veliki knez erdeljski; mejni grof moravski; pokneženi grof habsburški in tirolski itd., itd., itd.

Ker ste ogerska občna kreditna banka in velikotrговška hiša M. H. Weikersheim in komp. zaprosili, da bi se jim podelilo dopuščenje (koncesija), delati in uživati lokomotivno železnico od Gradca do štajersko-ogerske deželne meje blizu Sv. Gotarda, našli smo za dobro, z ozirom na občno koristnost tega podvzetja (započetja), imenovanim prosilecem na podlogi postave od 20. maja 1869 (Drž. zak. št. 84 ex 1869) o posebnih temu podvzetju podeljenih polahčicah to dopuščenje podeliti tako le:

Člen 1. Podeljujemo koncesionarjem pravico, narediti in uživati lokomotivno železnico od južne železnice pri Gradcu na Gleisdorf in po Porablju do štajersko-ogerske deželne meje pri Sv. Gotardu, da se napravi zveza z ogerskimi železnicami.

Člen 2. Cesta sama in nje uredba za vožnjo naj se naredi po načrtu na drobno ustanovljenem, ki ga je ministerstvo za trgovino potrdilo.

Zlasti se je pri delanju železnice ravnati po zahtevah ministerstva za trgovino in po obstoječih občnih stavbenih in policijskih predpisih.

Prenaredbe v načrtih so pridržane odobrenju državne uprave, če bi se po tem, kar tehnični pregled in politični po §. 6 postave za dopuščanje železnic *) zapovedani obhod ceste pokaže, vidile potrebne za javno občenje in za varnejši obstanek ceste, kakor tudi za izpolnitev postavnih določeb.

Če bi se pri izpeljevanju dela iz ozirov na stavbeno ekonomijo ali na službo pokazalo, da se mora ali da je koristno odstopiti od železničnega črteža ali od načrtov na drobno ustanovljenih, — s čimer se pa v čl. 1 določena mer železnice ne sme predrugčiti, niti se sploh smejo razmerja glede na lego in mer obrniti na slabše, — mora se za tako predru-gačbo tudi izprositi potrjenje od državne uprave.

Spodnje delo te železnice sme se narediti samo za eno kolejo.

Državna uprava ima pravico takrat zahtevati ondi, kjer se ji bo zdelo potrebno, da se napravi spodnje delo za drugo kolejo in ta koleja naredi, kadar bo letni sirovi dohodek skozi dve leti zaporedoma 120.000 gld. v srebru na miljo presegal.

Koncesionarji se zavezujejo zarad porabe kolodvora v Gradcu, kakor tudi o uredbi službe pri prehodu z ene na drugo železnico skleniti dogovor z upravo c. kr. priv. južne železnice. Troške za potrebna razširjavna dela na omenjenem kolodvoru bodo nosili koncesionarji.

Če se zastran soporabe Graškega kolodvora napravi dogovor, sme se za to plačevani prihodek v gospodarstvenem računu med gospodarstvene troške postaviti. Dotični dogovor je treba državni upravi predložiti, da ga odobri.

Državni upravi je pridržana pravica, če bi se dorazumenje ne doseglo, postaviti pogoje za vzajemno porabo voz sosednih železnic in za dopeljavo rudniških in drugih železnic po lastni potrebi v to železnico.

Nabavna vrednost za cestno miljo potrebnih sredstev mora biti enaka gotovini od 50.000 gld. avstr. veljave.

Člen 3. Koncesionarji se zavezujejo, da bodo delo koncesionirane železnice v treh mesecih od dne, kterega se jim izroči dopustnica, začeli, v dveh letih in šest mesecih dodelali in dodelane kose občni službi izročili ob enem z ogerskim kosom, s kterim se bodo stikali.

Koncesionarji morajo za izpolnitev teh dolžnosti dati državni upravi primerno varščino tako, kakor bo ona določila.

Spisi in pisma o tem povodu narejena uživajo prostost od pristojbin in štemplja.

Člen 4. Koncesionarjem se za izpeljavo koncesionirane železnice dodeljuje pravica razlastitve po določbi dotičnih postav.

Ista pravica sme se dodeliti koncesionarjem zastran železnocestnih kril do posameznih obrtnišč, o kterih bi državna uprava spoznala, da so koristna za javni interes.

Člen 5. Koncesionarji se imajo pri delanju koncesionirane ceste in pri rabi iste držati tega, kar ustanovljuje pričujoče dopustno pismo, kakor tudi tega, kar velevajo na to stran dane postave in ukazi [zlasti postava za dopuščanje železnic od 14. septembra 1854, in reda za vožnjo po železnicah od 16. novembra 1851 **)], in tako tudi postav in ukazov, ki bi se v prihodnje utegnili izdati.

Člen 6. Koncesionarji imajo tedaj zlasti zastoj voziti pošto in poštno postavljenice po predpisu §. 68 omenjenega reda za vožnjo po železnicah, in poštna uprava ima oblast

*) Državnega zakonika od leta 1854, št. 238.

**) Državnega zakonika od leta 1852, št. 1.

za vozovlak, ki od končnih postaj vsak dan odrine, določiti, kdaj ima oditi in kako hitro ima voziti med tema končnima postajama tje in nazaj.

Kolikorkrat bi poštna služba zahtevala več kakor en voz z osem kolesi ali dva četerokolesna vozá, dobé koncesionarji za vsak voz, ki ga več dačo za ta namen, odškodnino na miljo, ki se ustanovi dogovorno v pravšni ceni.

Če bi poštna uprava našla za dobro, na koncesionirani železnici vpeljati ambulatno pošto, kakoršna že obstoji na drugih avstrijskih železnicah, morajo koncesionarji namesti navadnih voz z osmimi ali štirimi kolesi brez vračila napraviti in vzdrževati za to potrebne osmo- ali četerokolesne vozove za poštno ambulanco narejene po zahtevi poštne uprave.

Za opravljanje poštne službe v postajah, kjer se pisma prejemajo in kjer se izročajo, mora se pripravna poštna pisarnica v železničnem poslopju zastoj prepustiti, in če bi na to stran bilo še večih potrebščin, naj se napravi poseben dogovor.

Dalje imajo koncesionarji dolžnost, poštne pošiljke — ki nimajo denarne vrednosti — in katerih ne spremlja noben poštni uradnik ali služabnik, brez posebnega poročila na dotične postaje odpravljati in ondi jih izročati.

Pisma, ki si jih glede na upravo železnice železnično ravnateljstvo (upravno svetovalstvo) in pa organi njemu podložni ali ti organi med sabo pošiljajo, smejo se na dotičnih kosih ali daljavah te železnice odpravljati po železničnih postavljenjih.

Člen 7. Koncesionarji imajo dolžnost, upravi državnega telegrafa napeljavo telegrafov poleg železnice na železničnih tleh brez posebnega povračila dopustiti. To da telegrafska uprava se mora s koncesonarji domeniti zastran mesta, kje ima napeljava iti.

Dalje morajo koncesionarji brez posebnega plačila prevzeti varovanje telegrafske napeljave po železničnem osebju.

Nasproti pa imajo koncesionarji tudi pravico žice (drát) za železnični telegraf pritrjevati na kole državnega telegrafa.

Železnični telegraf, če državna uprava zastran državnih poslanic (depeš) drugači ne zapové, in zastran privatnih ničesar ne dogovori, rabi se edino za naznanila, ki se tičejo vožnje po železnici, in torej je ta poraba pod vplivom in nadzorom državne uprave.

Člen 8. Visokost voznine za ljudi in blago podvržena je sledečim utesnitvam :

Maksimalna tarifa na avstrijsko miljo, in to pri popotnih za osebo

v I. razredu	36 kr. avstr. velj.
„ II. „	27 „ „ „
„ III. „	18 „ „ „
in „ IV. „ (v vozu za stoječe) . .	9 „ „ „

Pri brzovlakih, ki morajo imeti vsaj vozove I. in II. razreda, smejo se te tarife povišati za 20 odstotkov, pod to pogojo, da se pri teh brzovlakih ne bo vozilo z manjšo hitrostjo, nego je navadno, računeč poprek, pri brzovlakih drugih avstrijskih železnic.

Maksimalna trifa zastran blaga pri navadni hitrosti na colni cent in miljo :

I. razred	2 kr. avstr. velj.
II. „	2·25 „ „ „
III. „	3·50 „ „ „

Izjemno imajo za sledeče reči pri polnih vozéh veljati te-le voznine :

za žito in sol	1·5 kr. avstr. velj.
„ drva in les	1·2 „ „ „
„ premog, <i>koaks</i> , stiskano šoto, rude, železne plošče, kamenje apnarsko in zidarsko, cement, opeke, brebir za posipanje cest, zemeljno smolo, robo za pičo in gnoj (stiskano) in gvano	1·0 „ „ „

Za odpravnino se vzema od vsega blaga po 2 kr. na colni cent. V tem je zapopadeno plačilo za nakladanje in razkladanje in za občno zavarstvo.

Če bi dotičnik sam blago nakladal ali razkladal, bode se za odpravnino samo po 1.⁵ kr. od colnega centa jemalo.

Zastran voznine od drugih stvari, zastran ustanovljenja skladovine, razredbe blaga in drugih določeb glede na prevažanje blaga treba bo tako ravnati, da dotične cene in določbe ne bodo smele nikakor biti večje in nadležnejše od ónih, ki veljajo na južni železnici.

Uravnovanje voznin za ljudi in blago med tu postavljenimi mejami pristojí koncesionarjem.

Pri tem pa se nima nikomur osebno predstvo dajati.

Če se torej kakemu odpravniku ali pošiljaču blaga pod gotovimi pogoji voznina zniža ali ktera druga ugodnost dodelí, mora se ta znižba ali ugodnost dodeliti vsem odpravnikom ali pošiljačem, kateri so voljni izpolniti iste pogoje.

Vse posebne trife se morajo javno razglasiti.

Če bi državna uprava z eno ali drugo tistih železnic, s katero je zvezana zdaj koncesionirana železnica, dogovorila posebno tarifo, bode ta tarifa veljala tudi za njo.

Toda postavodavstvu je vsak čas pridržana uredba trife za vožnjo ljudi in blaga. Taki uravnavi se imajo koncesionarji podvreči.

Vsakakor ima državna uprava oblast, primerno znižati voznino s stranskimi pristojbami vred, brž kakor čisti dohodek zadnjih dveh let preseže zagotovljeni znesek za petdeset odstotkov.

Člen 9. Dopušča se odmerjati in pobirati voznino za ljudi in blago v domačem srebrnem denarju, vendar tako, da se plačilo po kursni vrednosti preračunjeno mora v dežel-nem denarju jemati.

Trifa se mora vsak mesec posebej na zaprosbo koncesionarjev, kakor tudi na zaukaz državne uprave, po srednjem kursu srebra v preteklem mesecu preobrniti (*reducirati*) na deželni denar.

Člen 10. Transporti vojakov se morajo po znižani trifi opravljati, in to po dogovoru na to stran, kakor tudi glede polahčie za potujoče vojake, med vojnim ministerstvom in ravnateljstvom cesarja Ferdinanda severne železnice dne 18. junija 1868*) sklenjenem, ktere-ga določbe so celokupni del dopustnega pisma.

Če bi se pa kdaj z vsemi avstrijskimi železnicami ali z večino njih zastran prevažanja vojakov dogovorile določbe državi ugodnejše, naj imajo one veljavo zadobiti tudi za koncesionirano železnico.

Te določbe naj se obračajo tudi na stražo finančno in varnostno, ki ste uravnani po vojaško.

*) Normalni ukazi e. kr. armadnega ukaznika od l. 1868, 21. kos, št. 97.

Koncesionarji se zavezujejo, da pristopijo obstoječemu dogovoru avstrijskih železnocestnih uprav zastran vzajemnega pripomaganja z vozili pri večih vojaških transportih kakor tudi glavnim vodilom o bojnih železnocestnih oddelkih, kakor so dogovorjena med državnim vojnim ministerstvom in obstoječimi železnocestnimi družbami.

Člen 11. Državni uradniki, postavljeni in služabniki, ki po naročilu gosposke nadgledujoče upravo železnic in vožnjo po njih, ali zarad varstva državnih interesov po koncesiji ali iz dohodarstvenih ozirov porabijo železnico in izkažejo naročilo te gosposke, morajo se s potno robo vred zastonj voziti.

Člen 12. Državna uprava ima pravico, kadar bi živež v avstrijskem cesarstvu bil nenavadno drag, ponižati za-nj voznino na polovico maksimalne cene.

Člen 13. Koncesionarjem se daje tudi pravica, napraviti družbo delničarsko in za nabor potrebnega denarja izdati delnice in predstvene obligacije glaseče na prinesca ali na stanovitna imena, ki se smejo na avstrijskih borsah prodajati in uradno notirati.

S predstvenimi obligacijami nabavljeni denar ne sme biti veči kakor toliki, da bo za dotične obresti k večemu treh petin zagotovljenega letnega čistega dohodka treba.

Če se predstvene obligacije izdado v tuji valuti, mora se znesek tudi v avstrijski valuti naznaniti.

Predstvene obligacije se morajo pred odplačati nego delnice.

Poroštvo državne uprave za obresti od predstvenih obligacij sme se na zaprosnjo koncesionarjev podeliti počemši od dne, kterega so izdane, to da pod pogojo, da se primerna varščina dá za to, da se obresti res opravijo.

Samo državna uprava določuje, ktera varščina je primerna, in koncesionarji nimajo vgovora zoper to; družba nastopi vse pravice in dolžnosti koncesionarjev; družbena pravila potrebujejo potrjenja državne uprave.

Kar bi upravno svetovalstvo vleklo plače, ne sme se postavljati med gospodarstvene troške.

Člen 14. Koncesionarji imajo oblast, agencije v domači in vnanjih deželah postavljati, kakor tudi napravljati vozila za ljudi in blago po vodi in na suhem, držeč se obstoječih predpisov.

Člen 15. Za železnico koncesionirano se zagotavljuje od strani države poroštvo za letni čisti dohodek po 5 od 100 v srebru glede nominalnega kapitala od 719.800 gld. av. veljave na miljo, s potrebnim razdolžnim zneskom vred.

Poroštvo se začne tisti dan, kterega se odpre cela ta železnica.

Člen 16. Od zagotovljenega letnega čistega dohodka naj se za razdolžbo kapitala obrača tisti znesek, kterega bo odločila državna uprava po razdolžnem od nje potrjenem načrtu, vsled kterega se izdani kapital izplača (amortizira) v tem času, dokler bo trpela koncesija.

Člen 17. Doplačilo, ktero bi državna uprava zavolj prevzete dobrostojnosti morebiti imela opraviti, naj se po storjenem pretresu predloženih dokumentiranih letnih računov tri mesece po predložbi istih za izplačo nakaže.

Državna blagajnica bo pa tudi popred v odkup doteklih kuponov od delnic in obligacij po potrebsčini ugotovljeni na podlogi preudarka dohodkov opravljala delna odplačila koncesionarjem, kteri bi šest tednov pred dotekom izplačilnega roka za to prosili, pod pridržkom obračunka, kteri se bo na podlogi letnega računa storil.

Če bi se po dokončni ustanovitvi letnega računa, ki se ima najpozneje v treh mesecih po izteku gospodarstvenega leta predložiti, pokazalo, da so predjemščine bile previsoke, imajo koncesionarji, kar so preveč prejeli, in pa še obresti od tega po šest na sto, precej povrniti.

Najpozneje v enem letu po izteku dotičnega gospodarstvenega leta pa se mora zahtevati doplačilo od države, ker sicer ugasne pravica do tega doplačila.

Člen 18. Znesek, ki ga plača državna uprava vsled prevzete dobrostojnosti, šteje se zgolj za predjemščino ali posojilo, ki nosi obresti po štiri od sto.

Kadar čisti dohodek teh železnic presega zagotovljeni letni znesek, mora se polovica dotičnega presežka brž za povračilo dane predjemščine z obrestmi vred odpraviti na državno upravo, dokler se do dobrega ne odplača. Od druge polovice, ki ostane, mora se neki del, ki ga državna uprava po pravilih določi, v rezervni zalog položiti.

Dotekle obresti se morajo opraviti pred izplačilom posojil.

Kar bi država imela tirjati v imenu takih posojil ali obresti, ki bi še ne bile izplačane takrat, kadar koncesija prestane ali kadar se železnica odkupi, mora se opraviti iz premoženja, katero je podvzetnikom še ostalo.

Člen 19. Stavbeni račun se bo sklenil po tem, ko se ta železnica popolnoma dodela in v občno porabo izroči, po načrtih od strani državne uprave potrjenih.

Na stavbeni račun se pišejo :

- a) Troški pripravljavnih del in sestave projekta;
- b) troški za dokončno naredbo in opravilo železnice, interkalarne obresti stavbenega kapitala, kakor tudi drugi potroški, ki so bili potrebni za dodelanje in odprtje železnice;
- c) troški za nabavo denarjev, oziroma z odobrenjem državne uprave dovoljeni srednji znesek kursne izgube pri izdatbi delnic in predstvenih obligacij za nabavo potrebne gotovine.

Člen 20. Državna uprava ima po svojem interesu zavolj prevzetega poročstva pravico, prepričati se, da je železnica v vseh delih namenu primerno in trdno narejena in za službo opravljena, ter zaukazati, da se napake na to stran odvrnejo in oziroma odstranijo.

Tudi ima državna uprava pravico, po svojem človeku pregledovati gospodarjenje.

Komisar, ki ga postavi državna uprava, sme tudi, kolikorkrat za dobro najde, priti v seje upravnega odbora, kakor tudi k velikim zborom, ter državnemu interesu škodljive naredbe ustavljati.

Državna uprava bo skrbela za to, da se bo prigledovanje gospodarstva godilo tako, da o predložitvi letnega računa praviloma ne bo treba drugega kakor samo po številkah pregledati ga.

Člen 21. Koncesionarji se zavezujejo, da bodo za postavno nadgledovanje železnice z ozirom na opravila s tem združena plačevali v državno blagajnico počez letno povračilo, katerega znesek določi državna uprava v primeri z dotičnimi dajatvami ostalih avstrijskih železnic.

Tudi prevzemajo koncesionarji dolžnost, da bodo posebno ozir imeli na doslužene vojake, zlasti dobro služivše podoficirje, če se oglase za kako službo pri koncesionirani železnici in če bodo pripravni za-njo, in da bodo brez pridržka tudi pristopili določbam postave, ki se na to stran kar se tiče podelitve službenih mest za podoficirje, izdã za podpirane železnice.

Še se zavezujejo koncesionarji, da bodo o svojem času dali te dolžnosti postaviti tudi v načrt družbenih pravil, ki ga predlože ministerstvu notranjih opravil.

Člen 22. Za železnico v členu 1 omenjeno dodeljuje se oprostitev od dohodnine in stempeljskih pristojbin za kupone, kakor tudi od vsakega novega davka, ki bi se morebiti š prihodnjimi postavami vpeljal, v času, ko se bo delala, in še devet let po tistem dnevu, katerega se železnica v členu 1 imenovana službi izroči.

Kaki troški za notiranje efektov na domačih in tujih borsah, kakor tudi davki po izteku devet let plačevani od strani podvzetja smejo se postavljati v gospodarstveni račun med razhodke; glede stempeljov za kupone to ni dopuščeno.

Za državne doplačke podvzetje ne opravlja dohodnine.

Še se dopušča, da bode prva izdaha delnic in predstvenih obligacij z začasnimi listi vred stemplja in pristojbine prosta.

Tudi se dodeljuje oprost od prenosnin, ki bi jih bilo treba plačati pri odkupovanju zemljišč.

Za plačilo stempeljov in pristojbin od vseh pogodeb, vlog in drugih pisem za nabavo kapitala, kakor tudi za stavbo in opravo železnice dovoljuje se rok do časa, ko se na dotičnem kosu vožnja začne. Dopušča se ob enem, da se polovica teh pristojbin sprejme v prvi prihodnji gospodarstveni račun,

Člen 23. Doba, doklej bo koncesija trpela in po §. 9, b) postave za dopuščanje železnic varovana, da se ne smejo napraviti nove železnice, ustanovljuje se na devetdeset let od tistega dne, katerega se začne vožnja po vsi koncesionirani liniji, in ko ta doba preteče, ugasne koncesija.

Koncesija ugasne tudi, če se roki v členu 3 ustanovljeni za dokončanje dela in za odprtje čeznice ne bi dostali, ter bi se prestop roka ne mogel opravičiti ne v zmislu §. 11, b) postave o dopuščanju železnic, niti sosebno s kako politično ali finančno krizo.

Člen 24. Državna uprava si pridržuje pravico, kadar preteče trideset let od dne, katerega se je izdala dopustnica, vsak čas odkupiti koncesionirano železnico.

Da se določi odkupščina, bodo se letni čisti dohodki, ki jih je podvzetje v zadnjih sedmih letih pred pravim odkupom imelo, sešteli, od tega čisti dohodki dveh najslabših let odbili in po tem poprečni čisti dohodki ostalih petih let izračunili.

Ta poprečni ali srednji znesek, ki pa ne sme biti manjši od zagotovljenega čistega dohodka, se bo po tem družbi kakor letnina v pololetnih delih plačeval dotle, dokler se ne izteče ustanovljeni čas koncesije.

Člen 25. Kadar ugasne koncesija in tisti dan, ko ugasne, prihaja država brez vračila v neobteženo last in uživanje koncesionirane železnice, zlasti tal, zemeljskih in umetnih del, cele spodnje in vrhne naprave in vse nepremične železnične pritikline, kakor so: koldvori, nakladališča in razkladališča, vsa za železnično rabo potrebna poslopja na odhodiščih in prihodiščih, stražnice in nadgledovalnice z vso opravo v stoječih mašinah in vseh nepremičninah.

Kar se tiče premakljivih reči, kakor so: lokomotivi, vozovi, premične mašine, orodje in druge naprave in robe, kolikor so potrebne ali dobre za nadaljno službo, naj prejde toliko teh reči in oziroma toliko vrednosti zastonj na državo, da se bo vjemalo s prvo železnično opravo, ki je zapopadena v napravnem kapitalu.

Po odkupu železnice in od dne tega odkupa prihaja država, plačevaje vsako leto izračunjen prihodek, brez drugega vračila v last in uživanje tu koncesionirane železnice z vsemi prej omenjenimi dotičnimi reči, tako premičnimi kakor nepremičnimi.

Naj ugasne koncesija ali naj se železnica odkupi, ostaja koncesionarjem last réservnega zaloga napravljenege iz lastnih dohodkov podvzetja in kar ima denarjev tirjati, po tem last posebnih del in poslopij napravljenih ali pridobljenih iz lastnega imetka, kakor so: peči za

coaks in apnenice, livnice, fabrike za mašine ali drugo orodje, shranišča, koaks, hranišča za premog in drugo robo, ktere so si pridobili ali sozidali po dovolbi državne uprave z izrečnim pristavkom, da ne bodo železnična pritiklina.

Člen 26. Še se državni upravi pridržuje pravica, če bi se v kljub izrečenemu svarilu po večkrat prelomile ali zanemarile dolžnosti v dopustnici ali postavah naložene, poprijeti se naredeb postavam primernih in po okolnostih, še predno izteče čas koncesije, izreči, da je koncesija ugasnila.

Resno opominjaje vsakega, da ne dela zoper to, kar ustanovljuje le-ta dopustnica, in dodeljevaje koncesionarjem pravico, zastran izkazne škode pred našimi sodišči zahtevati odškodbe, dajemo vsem gosposkam, katerih se tiče, trdno povelje, naj ostro in skrbno čujejo nad to koncesijo in vsem tem, kar se ustanovljuje v njej.

V dokaz tega izdajemo to pismo, zapečateno z Našim večim pečatom, v Našem cesarstvu glavnem in prestolnem mestu na Dunaju, drugega dne meseca februarja v letu po odrešenju sveta, tisoč osem sto sedemdesetem, Našega cesarjevanja dva in dvajsetem.

Franc Jožef I. r.



Hasner I. r.

Plener I. r.

Brestel I. r.